

Yenidoğan Sarılığı Belirtileri Nelerdir?

Bebek sarılığının en yaygın ve belirgin semptomu, ciltte ve gözlerin beyaz kısmında sararmadır. Bu durum yaygın olarak doğumdan 2-4 gün sonra ortaya çıkar ve zamanla sarılık artabilir. Yeni doğmuş bebeğinizin sarılığını kontrol etmek için alına veya burnuna hafifçe bastırarak baskı yaptığınız yerde sarı renk görülüp görülmediğini inceleyebilirsiniz.

Sarı rengin fark edilmesi bebekte hafif sarılık olduğunu gösterir. Sarılığı olmayan bebeklerde baskı yapılan yerde normal cilt renginden biraz daha açık bir renk görülmesi gerekir. Bu kontrolü genellikle iyi ışık alan bir ortamda, tercihen gün ışığında yapmanızda fayda vardır. Bebekte sarılığın görüldüğü yerler kandaki bilirubin seviyesi hakkında da fikir verir. Kandaki bilirubin düzeyi:

- 5 ile 8 mg/dl aralığında ise baş ve boyun bölgesinde,
- 8 ile 10 mg/ aralığında ise gövdenin üst bölümünde,
- 10 ile 13 mg/dl aralığında ise gövdenin alt kısmında,
- 13 ile16 mg/dl aralığında ise kol ve bacaklarda,
- 20 mg/dl civarında ise eller ve ayaklarda sararma ortaya çıkar.

Genellikle doğum sonrasında bebekler sarılık açısından kontrol edildikten sonra taburcu edilir. Fakat;

- Sarılık ilk 24 saat içinde başlamışsa,
- Sarılık yayılıyor ve daha koyu bir renk alarak şiddetleniyorsa,
- Bebekte yüksek ateş söz konusu ise,
- Bebegin beslenmesi iyi değilse,
- Bebekte halsizlik ve normalden daha fazla uyuma söz konusu ise hemen doktora başvurulmalıdır.

Yenidoğan Sarılığı Nedenleri Nelerdir?

Bebek henüz anne karnındayken kırmızı kan hücrelerinin parçalanmasıyla açığa çıkan bilirubinin kandan temizlenmesini annenin karaciğeri sağlarken, doğumdan sonra bu görevin bebeğin karaciğerine geçmesi sonucunda bir adaptasyon süreci gerekebilir. Bebeğin karaciğerinin genellikle bilirubini temizleyebilecek yetkinliğe erişebilmesi için birkaç gün geçmesi gerekir. Bu nedenle erken doğan bebeklerde sarılık görülme ihtimali karaciğerin yeterince olgunlaşmamış olmasına bağlı olarak daha yüksektir.

Bunun haricinde emzirmeye bağlı sarılık da özellikle emzirme konusunda anneye eğitim verilmemesi durumunda ortaya çıkan doğal bir durumdur ve sütün yavaş gelmesine bağlı olarak bebeğin yeterli anne sütü alamaması halinde oluşur. Tıpkı fizyolojik sarılık gibi emzirme sarılığı da 1 hafta içerisinde emzirmeye önem verilmesi halinde iyileşir. Bunun haricinde bebekte sarılığa neden olabilecek normal dışı durumlar arasında şunlar yer alır:

- Bebegin kanında enfeksiyon (sepsis),
- Anne ve bebek arasında kan uyumsuzluğunun olması,
- Bebekte karaciğer hastalığının bulunması,
- Bebegin safra kanallarına ilişkin tıkanıklık ve diğer sorunlar,
- Enzim eksiklikleri,

- Orak hücre anemisi gibi anormal kan hücresi hastalıkları,
- Genetik hastalıklar,
- Zor doğum, çoğul gebelik ve anne yaşının yüksek olması gibi bazı faktörler.

Yenidoğan Sarılığı Çeşitleri Nelerdir?

Yenidoğanlarda görülen sarılık genellikle aşağıdaki 5 farklı çeşitten bir tanesi şeklinde gelişir:

- Fizyolojik (Normal) Sarılık:** Yeni doğmuş çoğu bebekte karaciğerin henüz tam olarak olgunlaşmamış olmasına bağlı olarak gelişen en yaygın sarılık türüdür. Doğumun ardından 2-3 gün içerisinde başlayarak en geç 1-2 hafta içerisinde kendiliğinden düzelir.
- Prematüre Sarılık:** Vaktinde doğmuş bebeklerde hafif seyreden fizyolojik sarılık herhangi bir tedavi gerektirmeksizin kendiliğinden iyileşebilirken aynı bilirubin değerleri ile seyreden sarılıklar prematüre bebeklerde tedavi gerektiren ciddi sorunlara yol açabilir.
- Emzirme Sarılığı:** Bebeğin yeterli anne sütü alamamasına bağlı olarak gelişen sarılık türüdür. Bu tür sarılık doğru şekilde emzirmeye ilişkin anneye verilecek eğitim ve sık emzirme ile kendiliğinden iyileşir.
- Anne Sütü Sarılığı:** Anne sütü ile beslenen bebeklerde nadir olarak (%1-2 oranında) görülen bu sarılık türünde bilirubin seviyesindeki artış anne sütündeki bazı maddelerden kaynaklı olarak ortaya çıkar. Bilirubin bağırsaklar yoluyla atılamaz. Bu tip sarılık doğumdan sonra 3-5 gün içerisinde başlayarak genellikle 3-12 hafta aralığında kendiliğinden iyileşir.
- Kan Uyuşmazlığı (Rh veya AB0 sorunları):** Kan grubu 0 olan bir annenin bebeği, A veya B kan grubuna sahip olduğunda bebekte sarılık oluşması halinde AB0 uyuşmazlığı söz konusu olabilir. Anne vücudu, bebekte kırmızı kan hücrelerinin parçalanmasına neden olan antikorlar üretir ve buna bağlı olarak bebeğin kanında bilirubin seviyesi yükselir. Bu tür sarılıklar genellikle doğumun gerçekleştiği ilk gün ortaya çıkar. Anti-D Gamma Globulin iğneleri veya halk arasında bilinen ismiyle kan uyuşmazlık iğneleri yardımıyla kolaylıkla tedavi edilebilir. Bazı durumlarda ise bebek için fototerapi uygulamalarına başvurulması gerekebilir.

Yenidoğan Sarılığı Teşhisi Nasıl Konulur?

Yenidoğan sarılığının araştırılması, çoğu sağlık kuruluşunun doğum sonrası izlem prosedüründe yer alan ve doğumun ardından takip edilen bir durumdur. Bebeğe sarılığın görülmesi halinde uygun tedaviler ve önerilerde bulunularak anne ve bebek taburcu edilir. Fakat bazı durumlarda anne ve bebeğin taburcu olmasının ardından da sarılık ortaya çıkabilir.

Dolayısıyla yeni doğum yapmış anneler bu konuda dikkatli olmalı ve bebeklerini bir süre gözlemlemelidirler. Sarılık muayenesinde bebeğin cildinde ve göz akında sararmanın var olup olmadığı araştırılır. Sarılık belirtilerinin görülmesi halinde ise serum direkt ve indirekt bilirubin düzeyleri bir kan testi yoluyla incelenir. Yüksek bilirubin seviyelerine rastlanması halinde sarılık teşhisi konulabilir. Anne ve bebeğin kan grubu, kan hemoglobin düzeyi, kanda retikülosit tayini, periferik yayma ve direkt coombs testi gibi bazı tanı testleri de uygulandıktan sonra sarılığın türü tam olarak teşhis edilerek buna yönelik tedavi uygulamaları başlatılır.

Yenidoğan Sarılığı Tedavisi Nasıldır?

Yenidoğan sarılıklarının tedavisinde amaç yüksek düzeydeki bilirubinin kernikterus gibi beyin ve santral sinir sisteminde birikmesine bağılı olarak oluşabilecek kalıcı sorunların önlenmesidir. Bazı durumlarda özellikle de bebek zamanında doğmuşsa, sarılık hafif düzeyde ise ve kendiliğinden iyileşebilecek durumda olduğu düşünülüyorsa herhangi bir tedavi önerilmeden bebek takip altında tutulabilir. Bunun haricinde tedavi gerektiren sarılıklarda genellikle şu 3 yöntem tercih edilir:

1) Fototerapi (Işık Tedavisi)

Bebeğin kaç günlük ve kaç kilo olduğu göz önünde bulundurularak bilirubin seviyesinin 15 mg/dL'nin üzerinde olması halinde en sık uygulanan tedavi yöntemi fototerapidir. Bu tedavi ile ciltte biriken bilirubin, fototerapide kullanılan ışığın yol açtığı etki ile suda eriyebilir hale gelerek böbrekler aracılığıyla idrar ile birlikte vücuttan atılır. Tedavi esnasında bebek üzerinde yalnızca bezi kalacak şekilde soyularak gözlerine ışıktan koruyucu bir maske takılır. Işık kaynağının altına yatırılan bebekte tedavi sırasında sıvı kaybı söz konusu olacağından dehidrasyonun (sıvı kaybının) önlenmesi için en az 2 saatte bir emzirme sağlanır veya formül mamalar yardımıyla bebek beslenir.

2) Kan Değişimi (Exchange Transfüzyon)

Kan bilirubin düzeylerinin aşırı derecede yükselmesi söz konusu ile bebekte kan değişimi yapılması gerekir. Bu tedavi genellikle kan bilirubin düzeyi 2-25 mg/dL ve üzerinde olan bebeklerde tercih edilir.

3) Farmakolojik Ajanlar

Yüksek bilirubin seviyelerinin düşürülmesi için bazı durumlarda birtakım ilaç uygulamaları tercih edilebilir. Tedavide kullanılan farmakolojik ajanlar vücuttaki bilirubinin atılımını hızlandırmaya ve bilirubin üretimini azaltmaya yardımcı olarak etki gösterir.